

VII. AZ EMTE OKTATÁSI-KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

VII.1. Az oktatás profiljai

Az EMTE nem sajátíthatja ki a romániai magyar felsőoktatás ügyét, de annak meghatározó szereplőjévé kíván válni. Szerepét és feladatkörét saját szerkezetén túl tekintve a romániai magyar oktatási rendszerben kell kialakítania. Ezért többek között szembe kell nézni a romániai általános és középiskolai oktatás, a magyar iskolákra is jellemző színvonalcsökkenésével illetve a posztgraduális képzésben résztvevő magyarok erdélyi elhelyezkedési lehetőségeinek szűkösével.

A tömeg és elitképzés – az egyetemviták során gyakran megjelenő – ellentmondását azzal lehet kezelni, ha mindezek és az átmenetek (a belső mobilitás) számára megteremtik az intézményes feltételeket. Az EMTE hosszabb távon – az európai folyamatokhoz igazodva – három szintű képzést folytathat. Az oktatás 1/3-a 2 éves posztszekunder (szak)képzés lehet, 1/3-a 3 éves főiskolai képzés és a további 1/3-ba tartozhatna a mai értelemben vett egyetemi, magiszteri, PhD képzés. Ennek a modellnek a felépítését a mai román akkreditációs törvény nem teszi lehetővé, mivel posztszekunder ill. főiskolai (collegium) képzést csak olyan egyetem indíthat, amelyen ugyanazon szak már egyetemi akkreditációval bír. Ennek a képzési modellnek kulcskérdése az átjárhatóság. Nevezetesen a 2 éves (középiskolai képzés utáni, de nem posztliceális/technikumi) képzés után folytatni lehessen a tanulmányokat főiskolai vagy egyetemi szinten, akár eljutva a PhD képzésig. S ez már folyhat akár egy másik egyetemen vagy külföldön is.

A posztszekunder képzés abban segíthet, hogy egy-egy régió illetve szakágazat munkaerő igényeit rugalmasan és gyorsan ki lehessen elégíteni. Ebben az esetben a képzés megindításának feltétele a regionális védnöki/társadalmi testület illetve a helyi önkormányzatok támogatása kell legyen.

Az egyetemi képzés minőségét az európai akkreditációs feltételeknek való megfelelés és az állandó minőségbiztosítás garantálhatja. Az un. elitképzés kerete az EMTE vagy más intézmény (elsősorban a BBTE jöhet számításba) hallgatói számára az EMTE részben nyitott, külön képzési programjai, a vendégtanári-, szak-kollégiumi programok, a tutorális és a PhD ösztöndíjpályázatok.

A képzési irányok, karok, szakok helyszínében körvonalazódik egyfajta mindenki által elfogadható elképzelés. Nagyváradon tanító és tanár (elsősorban nyelvtanár), vallástanár – szociális munkás, és társadalomtudományi képzés, tehát a humán profil lenne a meghatározó. Kolozsváron a humán profilon belül egyelőre a művészeti képzés, a gazdasági (Business School) képzés, valamint a BBTE hallgatói számára a háttérintézmények és az elitképzés lenne a középpontban. Marosvásárhelyen a műszaki-, Csíkszeredában az agrár- és a közgazdasági képzés karai élveznének prioritást.

A jelenlegi helyszínek – természetes módon – mindegyike minél szélesebb profil kialakítására törekszik. A PKE a képzést szélesítő, kész helyzetet teremtő stratégiája és a csíkszeredai érdekeltek maximális decentralizáltságra való törekvése – egy későbbi önálló székelyföldi felsőoktatási intézmény létrehozása érdekében – felveti a szerkezeti párhuzamosságok kérdését. Hiszen lesznek olyan alaptantárgyak, amelyekre nem lehet mindenhol külön tanszékeket létrehozni és lesznek párhuzamos szakigények is. Az előbbire, amely a közös egyetemi tantárgyaknál, az idegennyelv-oktatás estében és a számítógép használói képzés estében merül fel alapelveként, ki kellene mondani, hogy egy adott profilú képzést az egyetemen belül egyetlen tanszék végezhet. Ennek a különböző helyszíneken lehetnek munkatársai, de a szakmai munkát egy-egy szervezeti egységhez kellene kapcsolni. A szakindítások esetében szintén az ágazatonként egy kar ill. tanszék volna a járható út. Ennek a karnak ill. tanszéknek volna arra lehetősége, hogy kihelyezett tagozatként (főiskolai szakon) máshol is oktathasson. (Ebből a szempontból valószínűleg elsőként a közgazdasági, gazdasági képzés terén merülnek majd fel párhuzamosságok, amelyet az oktatás minőségének megvizsgálása után lehet eldönteni a különböző helyszínek között.)

Szintén a profil kérdéséhez tartozik, hogy az EMTE milyen viszonyt alakít ki az állami keretek között folyó képzés résztvevőivel. Mindenképp törekedni kell arra, hogy az EMTE fejlesztése során a háttérintézmény szerep ne válhasson erőforrásközpont funkcióvá. Tehát az állami egyetemi oktatáshoz kapcsolható programokat is szigorúan a Sapientia Alapítvány ill. az EMTE neve alatt és infrastruktúráján belül kell megvalósítani. Az együttműködésnek az EMTE által nem indított, de az állami képzésben meglévő szakok hallgatóinak támogatására és az EMTE okatói karának rekrutációjára kell koncentrálnia. A harmadik fontos prioritás, hogy a romániai magyar tudományosság-, az erdélyi magyar társadalommal valamint az Erdéllyel és régióival kapcsolatos kutatások eredményeit bevigye a képzésbe és megjelenítse a szélesebb hazai és nemzetközi nyilvánosság előtt is.

VII.2. Oktatásszervezés

VII.2.1. Oktatói továbbképzés

Az EMTE keretén belül két típusú továbbképzés szükséges:

a) Az oktatás irányítói számára egy rövid erdélyi továbbképzés az adminisztráció összehangolása és a munkamegosztás kialakítása érdekében, s ugyanezen körbe tartozó 8-10 fő számára Magyarországon egy hasonló, hálózatszerűen működő oktatási intézményben 2-3 napos tapasztalatsere.

b) Intenzív 3-4 napos erdélyi továbbképzés az előadótanárok illetve a potenciális oktatók számára, képzési egységenként. A program előadóinak a hasonló képzést folytató magyarországi intézmények oktatóit lehetne felkérni.

Célszerű volna, ha a Sapientia Alapítvány ill. az EMTE Előkészítő Bizottsága folyamatosan működő akkreditációs bizottságot hozna létre, amely egyszerre kezelhetné a folyamat szakmai és politikai vonatkozásait. Ebbe a bizottságba delegálni kellene az Alapítvány vagy az EMTE illetékes tanulmányi felelősét, az akkreditáció formai követelményeit ellenőrző tanácsadót, az akkreditáció politikai közvetítéséért felelős tanácsadót valamint minden egyes esetben az akkreditációt kezdeményező csoport felelősét és külön szakértőként egy-egy olyan szakembert, aki már egy azonos szak indítását sikeresen végigvitte. Az EMTE részéről a szakindítás feltételévé lehetne tenni:

1. A folyamatot kizárólag a Sapientia Alapítvány ill. az EMTE működésének megkezdése után az utóbbi nevében lehet megindítani a kuratórium ill. a szenátus jóváhagyó döntése után.

2. A szakindítási terveknek minden regionális intézményfejlesztési tervben illetve az éves munkatervekben szerepelniük kell.

3. Egy-egy adott akkreditációs csomag elkészítését a szak tervezett beindítása előtt egy évvel el kell kezdeni. Erre minden év szeptemberében pályázatot írnak ki az illetékesek, amelyről október 31-ig döntenek azzal, hogy az akkreditációs csomagoknak a következő év január 30-ig beadásra kész állapotban kell lenniük.

4. Szakindítást csak úgy lehet kezdeményezni, hogy a kezdeményező helyszín, kar illetékesei tisztázták, hogy kik azok a potenciális dékánok, tanszékvezetők akik a beindítandó intézmény vezetését pályázati úton elvállalnák, folyamatos helyben tartózkodással (heti 4 nap) együtt.

VII.2.2. Az integráció alapelvei

Az EMTE képzési szerkezete négy különböző helyzetből jön létre. Ezek révén alakulhat ki az alapstruktúra (a karok) rendszere:

1. Az önálló szakindítások, amelyeket már a helyszínek és az akkreditációs folyamatok révén többször érintettünk.

2. A PKE integrációja révén.

3. A magyarországi konzultációs központok illetve a kihelyezett tagozatok integrálásával.

4. Képzési programcsomagok megvétele és honosítása révén.

Az integrációs problémákat két csoportba lehet sorolni:

- a) Az infrastruktúrával, tulajdonlással kapcsolatos kérdések.

- b) Az egységes oktatásszervezés kialakításának problémái.

Az első kérdésben a Sapientia Alapítványnak ill. az EMTE-nek arra kell törekednie, hogy tiszta és átlátható tulajdoni viszonyokat teremtsen. Tehát a támogatásával történt ingatlanvásárlások a tulajdonába kerüljenek. Más jellegű infrastruktúra esetében bérleti viszonyok kialakítása volna célszerű.

Az oktatásszervezés kérdésében a következő problémakörökben, egységes szervezeti és működési szabályzatok kialakításában kell az egyes egységekkel megegyezésre jutni:

1. Tanulmányi- és vizsgaszabályzat összeállítása (a Charta alapján):
  - általános rendelkezések meghatározása
  - képzési profilnak megfelelő menetrend kidolgozása
2. Szabályzat a hallgatók értékelési rendszeréről és a kreditszabályzat
3. Felvételi- és vizsgaszabályzat összeállítása:
  - felvételi tárgyak
  - a többletpont szerzésének módja
  - a felvételi pontok kiszámítása
  - fellebbezési lehetősége
4. Ösztöndíjszabályzat
5. Tandíjszabályzat
6. Munkaügyi szabályzat:
  - az oktatói és vezetői bérek meghatározása, a kifizetések módja
  - az oktatók minősítési rendszere, tudományos fokozatok
  - óraszámok
7. A tanév adminisztratív előkészítése:
  - az adminisztráció és a nyilvántartások meghatározása
8. A tananyagok egyesítése
9. Gazdasági szabályzat kialakítása (beszerzés-, pénzügyi-, leltározási szabályzat):
  - működési költségek egységes tervezete
  - képzési normatívák
  - vagyonleltár

Mindezeket a kérdéseket részletes szerződésekben kell tisztázni.

VII.2.3. Az új képzési programok bekapcsolása

Az EMTE fejlesztése szempontjából megkerülhetetlen, hogy külső, magyarországi oktatási programok is részt vegyenek a képzés bővítésében. Ez egyrészt a konzultációs központok és a kihelyezett tagozatok integrációjával, másrészt képzési programok megvásárlásával érhető el. Mindezeket részletes szerződésekkel lehet megvalósítani. Ezekben a megállapodásokban a következő alapelvek érvényesítésére szükséges törekedni:

1. A szakemberbázis tervszerű, helyi felépítése: a programot eladó intézmény valójában honosítást végez. Egy meghatározott idő után (kb. 5 év) vállalja, hogy kivonul a régióból, de addig megteremti a képzési program továbbfolytatásához szükséges szakember-bázist.

2. Tudatos akkreditációs stratégia kialakítása: a program honosítója vállalja, hogy a romániai akkreditációs dossziét, a képzést megkezdését követő egy éven belül beadja.

3. Minimális infrastruktúra, amelyet a Sapientia Alapítvány/EMTE biztosít.

4. Minimális adminisztrációs kapacitás. A szükséges szintet az EMTE meglévő keretén belül kell biztosítani.

5. Folyamatos külső monitoring elfogadása.

6. A helyi folytathatóság tudatos kiépítése.
7. A bevitt program finanszírozásához az önkormányzatoknak is hozzá kell járulni.

VII.3. Tudományos kutatás és elitképzés

VII.3.1. Kutatási Programok Intézete

Az intézet célja:

1. Az EMTE keretében folyó tudományos kutatások koordinálása és támogatása.
2. A Sapientia Alapítvány programjaként az erdélyi magyar tudományos és kutatási programok szervezése és infrastrukturális háttérének biztosítása.
3. Az Erdélyre mint földrajzi, gazdasági, történelmi régióra és a romániai magyarságra vonatkozó kutatások eredményeinek megjelenítése és ezek lehetőség szerinti bekapcsolása nemzetközi kutatási programokba.
4. A Sapientia Alapítvány ill. az EMTE háttérintézményeként az egyetemi hallgatók öntevékeny tudományos szakképzésének bázisa. Támogatja az EMTE képzési prioritásainak megfelelően a romániai magyar felsőfokú oktatásban résztvevő diákok egyetem melletti képzését.

Az Intézet jelenleg a Sapientia Alapítvány önálló alapítványi fiókjaként működik, önálló munkatervvel és költségvetéssel. Az EMTE-en belül az önálló kar státuszának megfelelő jogkörökkel rendelkezik. Szervezeti felépítése: Tudományos Tanács (7 tagú), Igazgató, Titkár, intézetfelelős, teremfelelős, könyvelő, informatikus, két programfelelős

Ösztöndíjprogramok

Az ösztöndíjprogramok folytatásának feltétele kell legyen az eddigi teljesítmények szakszerű kiértékelése. Ennek eredményét nyilvánosságra kell hozni.

1. Doktori Ösztöndíjprogram

A program célja a Sapientia Alapítvány által működtetett EMTE oktatói állományának kialakítása. A doktori ösztöndíj-pályázatot 2001. szeptemberében hirdetik meg újra. Ez most az előzőtől eltérően 12 hónapra szólna. Az ösztöndíj nagysága Románia esetében, a) Látogatás nélküli tagozaton havi 50 USD, b) A látogatásköteles tagozaton havi 80 USD, Magyarország esetében a.) Látogatás nélküli tagozaton havi 25.000 HUF, b.) Látogatásköteles tagozaton havi 42.000 HUF.

2. Kutatási program

A pályázat célja a romániai magyar felsőoktatási hálózatban és kutatói intézetekben zajló tudományos-kutatói tevékenység színvonalának emelése, azoknak az oktatóknak, kutatóknak a támogatása, szakmai fejlődésük elősegítése, akik a jövőben a Sapientia Alapítvány által működtetett Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatói lehetnek.

A kutatási pályázatot 2001. szeptemberében hirdetik meg, amely 12 hónapra szól. A kutatási támogatás tartalma: ösztöndíj (egyetemi oktatók, tudományos kutatók, doktori képzésben részvevő pályázók esetében 100 USD/hó, kutatói csoportok keretében pályázó egyetemi- és főiskolai hallgatók esetében 50 USD/hó). A Sapientia Alapítvány minden ösztöndíjasának lehetőségét biztosít 100 oldal/hó kinyomtatására, valamint 200 oldal/hó fénymásolására.

Kutatási program-prioritások:

Ebben a tudományos tanácsnak kellene dönteni s ősszel már ennek keretében lehetne az első hat hónap sikeres kutatásait tovább folytatni projektekre szervezve.

Célszerű volna nagyobb projekteket szervezni s azokon belül szerepelhetnének az altémák, amelyben a konkrét „megvalósításokat” is számon lehet kérni. Adott esetben a kutatói ösztöndíjon túl is lehetne támogatni illetve külső forrásokat bevonni, de úgy, hogy a KPI maradjon továbbra is a középpontban.

Minden projekthez és témához szükséges egy-egy számon kérhető vezető. Ez természetesen a tudományos tanácsból is kikerülhetne, de oktalanság volna, ha a tudományos tanács tagjai vennék be a témáikat.

Minden témával szemben alapkövetelmény kell, hogy legyen a nemzetközi (magyarországi és főként azon túli) kapcsolatok kialakítása. Kulcskérdés, hogy 3-4 éven belül a változó programok bekerüljenek az MTA ill. az EU tudományos projektjeinek rendszerébe.

Az eddigi tapasztalatok alapján (a tavaszi pályázati forduló nyomán) a következő témákat lehet kiemelni:

- A romániai magyarság nyelvállapota
- A romániai magyarság társadalomstatistikai, rétegződés vizsgálatai
- Ifjúságkutató programok
- Oktatáskutató programok (Ez adhatna helyet a romániai magyarság közoktatását és az EMTE munkáját vizsgáló kutatásoknak)
- A Székelyföld mint régió kutatása
- Agrárgazdaság Erdélyben
- Erdély környezeti állapota

Miután elkészült az MTA külső köztestületi tagságának erdélyi katasztere, elengedhetetlen elkészíteni az Erdéllyel és a romániai magyarsággal kapcsolatos hazai és nemzetközi katasztert is tudományáganként.

Kiadvány, honlap-fejlesztés

1.A KPI a saját kutatási programjainak keretében készült színvonalas tudományos munkákat tematikus kiadványban megjelenteti a Babe^o-Bolyai Tudományegyetem *Studia* kiadványának vagy az *Erdélyi Tudományos Füzetek* mintájára. Évente legalább 5 tematikus kiadvány megjelentetése volna célszerű.

Alapelvként el kell fogadni, hogy a KPI csak olyan munkák kiadását támogatja, amely saját kutatási programján belül készült. Célnak kellene tekinteni, hogy az erdélyi magyar tudományosság, miközben az összmagyar tudományos élet részese, elsősorban Erdélyben jelentesse meg publikációit. Ezek megvalósítására több lehe-

tőség kínálkozik. a) Önálló, új folyóirat megjelentetése. Ehhez azonban az erőforrásokon túl a szerkesztői csoport is hiányzik, nem beszélve arról, hogy a nagy múltú visszatekintő erdélyi folyóiratok is halódnak. b) Meglévő folyóiratok támogatása kéziratokkal, szerkesztői munka ill. publikációk honorálásával. Itt a *Magyar Kisebbség* és az *Erdélyi Múzeum* jöhetne szóba. Ebben az esetben a Sapientia nem mint támogató, hanem mint társkiadó jelenhetne meg a lapokban. c) Könyvsorozat indítása az ETF mintájára. Ez látszik kezdetben a leghatékonyabb megoldásnak. Ebben tematikusan lehetne publikálni a pályázati munka eredményeit. Bármelyik megoldást választják, kulcskérdés a megfelelő szerkesztő kiválasztása és a magyarországihoz közelítő honorárium biztosítása.

2. Az EMTE internetes honlapján belül a KPI saját oldalán túl az Erdélyi magyar adatbank (nem informatikai jellegű) építése is az intézet feladata lehet.

A KPI törzsfájának/oldalainak témái a következők lehetnek:

- az intézet projektjeinek leírása
- a támogatott kutatók oldalai (életrajz, publikációs lista, fontosabb publikációk)
- vendégoldalak (olyan kutatók számára akiknek máshol erre nincs lehetőségük, de a TT fontosnak látja számukra e szolgáltatást)
- eseménynaptár (egy-egy időpont alatt a rendezvényhez kapcsolódó dokumentációt megadva)
- az Erdélyre illetve az erdélyi magyarságra vonatkozó legfontosabb nemzetközi kutatások bemutatása
- Erdélyi magyar adatbank

Vendégtanár program

Az EMTE-n belül három típusú vendégtanár program működhet:

A *társtanári munka*, amikor egy oktató más intézménynek is alkalmazottja az EMTE mellett, ahol rendszeresen tanít. Egy-egy kar, tanszék *meghívott előadója*, aki valamilyen a programban is szereplő tárgyat tanít időlegesen vagy a választék bővítése érdekében. Más eset az, amikor a program célja a létező képzési formák színvonalának emelése, a romániai állami *felsőoktatás kiegészítése* olyan előadásokkal, amelyek magyar nyelven történő oktatása az állami felsőoktatás keretei között nem megoldott.

Az első két változat kidolgozása az EMTE oktatásszervezésének hatáskörébe tartozik.

Az utóbb említett program-lehetőség szervezésekor törekedni kell arra, hogy ezek ne korlátozódjanak Kolozsvárra. Egy-egy előadásorozat 12-14 alkalomból állhat, tömbösített szervezésben. A meghívandó előadókra a Tudományos Tanács és az egyes érintett tanszékek tehetnének javaslatot.

Szakkollégiumi programok

2001. szeptemberétől a Sapientia Alapítvány két szakkollégiumi programot szeretne beindítani: a jogász-szakkollégiumi programot és a közgazdász-szakkollégiumi programot.

A szakkollégiumi programok célja keretet teremteni azon egyetemi hallgatók szakmai továbbképzésére, akik az egyetemi oktatáson túlmutató, magas szintű oktatásra tartanak igényt. A szakkollégiumi képzés 3 vagy 4 éves lehet. A szakkollégiumi tagságra felvételizni kell. Felvételizhetnek a másod- és harmad éves jogász, illetve közgazdász hallgatók. Évente 10+10 közgazdász és 10+10 jogász hallgató nyerhet tagságot.

A felvételt nyert szakkollégisták az alábbi kötelező képzésben vesznek részt: angol nyelvtanfolyam + vizsga; számítógép-felhasználói tanfolyam + vizsga; esszéírás (1 kurzus = 14 előadás), retorika (kurzus).

Továbbá 8 szakmai (alapozó, ismeretbővítő) kurzus szervezésére kerül sor, ebből 4 kurzus a joghallgatók számára és 4 kurzus a közgazdász hallgatók számára.

A szakkollégiumi rendszerhez hozzátartozik, hogy tagjai közös kollégiumban élnek, a közös szakmai tevékenység mellett pedig közös szabadidős programokat szerveznek. Ehhez egy kollégiumi célokat ellátó ingatlanra volna szükség.

Tutorális egyéni képzés biztosítása

A szlovákiai Selye János Kollégium mintájára 2002-től kiemelt támogatást biztosító egyéni tanulási programokat biztosító ösztöndíjprogramot lehet beindítani egyetemi tehetséggondozásként. A jelentkezők komoly (írásbeli és szóbeli) felvételi után a szakkollégisták esetében már jelzett kötelező képzés, kurzusok elvégzése mellett, egy-egy szakmailag elismert professzorral egy szűkebb tudományterületen mélyítenék tudásukat.

Konferenciaszervezés

2001 őszén a KPI az eddigi ösztöndíjprogramok eredményeit összegző és a nyilvánosság számára azokat megjelenítő konferenciát szervez. A konferencia alapvetően Erdély mint történeti és gazdasági régió valamint a romániai magyarság tudományosan vizsgált átalakulási folyamatait járná körbe.

VII.4. Könyvtár

A különböző helyszínek könyvtári ellátottságáról eddig részletes és egységes szempontú vizsgálat nem készült. Ezt az ebben illetékes bizottságnak kellene kezdeményeznie. A könyvtári ellátás alapfeltétele a magyarországi köteles-példány rendszer egy sorozatának megszerzése, valamint egy olyan központi könyvtár, amely ezt a módszertani és beszerzési politikán túl koordinálni tudná (a szakoknak megfelelő belső, erdélyi köteles-példány rendszer). Az előbb már említett, ma hiányzó bizottságnak kellene az EMTE könyvtárellátásának rendjét kialakítani. Kulcskérdésnek egy korszerű központi könyvtár és információs központ kialakítását tartjuk.

VII. 4.1. Az Erdélyi Magyar Tudományegyetem Könyvtár és Információs Központ*

A tervezett intézménynek nemcsak a hagyományos könyvtári, hanem az új követelményeknek megfelelően a könyvtárhoz kapcsolódó és azon túlmutató információs és oktatási szolgáltatásokat is kell nyújtania. Ez egyrészt az egyetemi oktatás és kutatás szempontjából lenne fontos, másrészt megoldhatná az erdélyi magyar intézményrendszer információ ellátási problémáit is. Más romániai és külföldi intézményekkel összekapcsolódva biztosíthatná szakmai adatbázisok kialakítását, karbantartását és fejlesztését. Ez az intézmény lehet a romániai magyar társadalom önismereti kutatásainak és külső megjelenítésének egyik meghatározó, nem politikai jellegű bázisa.

Mindezek alapján az új intézmény feladatkörét a következőképpen lehet meghatározni:

- könyvtár
- konferencia- és oktatási központ
- informatikai központ

a) Könyvtár feladatköre:

- szakmai és általános célú kiadványok gyűjtése és cseréje,
- helyben olvasási szolgáltatás egyetemi hallgatók, oktatók és kutatók számára,
- kölcsönzés egyetemi hallgatók, oktatók, szakmai érdeklődők számára,
- könyvtárközi kölcsönzés,
- szakirodalmi szolgáltatások (katalógusok alapján, CD-ROM és mágneslemez, valamint az Interneten elérhető adatbázisokból),
- az erdélyi magyar kulturális örökség könyv, kézirat és levéltári anyagának gyűjtése és feldolgozása,
- a romániai magyar kisebbség történetére és helyzetére vonatkozó kéziratos, nyomtatott, hang és képi dokumentumok gyűjtése, megőrzése és feldolgozása és ezek alapján tájékoztató szolgáltatás biztosítása,
- szakmai adatbázisok kialakítása, karbantartása és fejlesztése Erdély és a romániai magyarság vonatkozásában,
- információs szolgáltatások nyújtása számítógépes hálózatokon keresztül,
- az EMTE más városokban kiépülő egységeinek lehetőség szerinti könyvellátása,
- reprográfia, állományvédelem, fénymásolás

b) Konferencia- és oktatási központ feladatköre:

- konferenciák, közéleti rendezvények helyiség igényének biztosítása, szervezése,
- számítógépes termék üzemeltetése könyvtárhasználati és általános oktatási célokból,
- állandó Internet hozzáférés biztosítása,
- Internet cafe (büfé) üzemeltetése,
- számítógépes tanfolyamok/képzés szervezése és lebonyolítása,

* Az itt közölt összefoglaló a Sapientia Alapítvány és a HTMH által felkért könyvtári szakbizottság 2000 novemberében készült és Kolozsváron valamint Budapesten megvitattott részletes javaslata alapján készült.

c) Információs központ feladatköre:

- EMTE információs rendszerének kiépítése, működtetése és karbantartása,
- a könyvtár számítógépes hálózatának működtetése és karbantartása,
- Internet központ működtetése,
- informatikai képzés,
- transzparens hozzáférést kell lehetővé tenni a könyvtár információs rendszeréhez, az EMTE információs rendszeréhez, a BBTE információs rendszeréhez, külső hálózati információs forrásokhoz,

Az új intézmény elhelyezése Kolozsvár belvárosában, az egyetemi, tudományos, kulturális intézmények közelében volna célszerű.

EMTE Könyvtár és Információs Központjának alapadatai:

A budapesti MKM által elrendelt vizsgálat eredményeként egy nappali hallgatóra 1,5 – 2 m² könyvtári térigény az optimális. (Az egyetemi könyvtárak fejlesztésének térigényei. *Könyvtári Figyelő* 1995. 3. sz. 406-417.) Kolozsvár magyar egyetemi diáksága esetében távlatosan 3000 magyarul tanuló és ugyanennyi a román nyelvű képzésben résztvevő diákkal számolhatunk. Így a beruházói terv kérdése, hogy 3-6000 m² között hol határozható meg az optimális helyigény. Abból a nemzetközi normából kiindulva, hogy 10 hallgatóra juthat egy olvasótermi hely és ismerve a BBTE mai könyvtárának viszonyait a központi olvasóterem 300 férőhellyel rendelkezhet. Ehhez – szintén a nemzetközi normákból kiindulva – az olvasóhelyek 1%-a kapcsolódna mint (30) kutatóhely valamint egy külön hírlap (folyóirat) olvasó 30 férőhellyel.

Raktári tér biztosítása, távlatosan kb. 500.000 könyvtári tétel számára. Az örömteli gyors gyarapodás illetve az EME könyvanyagának visszaszolgáltatása esetén külső raktárak építése egy későbbi külön vállalkozásként megoldható.

3 oktató-szolgáltató terem, 60 Internet elérhetőséggel, 10 CD olvasóval. Ez egyben az oktatást is szolgálhatná.

Szeparálható konferenciaterem, 250 férőhellyel, vetítővel, sötétítővel, fordítóberendezéssel.

Internet központ, adminisztrációs egység, 5-6 helyiséggel.

2-3 kisebb, 15-20 férőhelyes oktató helyiség.

EMTE Könyvtár és Információs Központ működése:

Az intézmény felépítését a HTMH Felsőoktatás Fejlesztési Programiroda és a Sapientia Alapítvány menedzseli.

Az intézményt a Sapientia Alapítvány, majd az EMTE működtetné.

Az intézményt igazgató tanács irányítaná a működtetővel közösen kidolgozott szervezeti és működési szabályzat alapján. Az igazgató tanácsot a fenntartó, működtető megbízottaival együtt a könyvállományt bérletként vagy adományként átadó intézmények képviselői alkotnák.

Az intézmény induló állományát az EME és más kisebb könyvtárak anyaga biztosíthatná, külön tárgyalások, szerződéses megállapodások után.

Az intézmény fenntartását az EMTE-nek a magyarországi állami költségvetésből biztosított keretből vagy a NKÖM-nak elkülönített költségvetési fejezetéből lehet megoldani.

A könyvtár folyamatos könyvellátását az OSZK köteles-példány szolgáltatásán keresztül, magyarországi törvényi módosítással lehetne megoldani.

Könyvtártechnikai irányelvek az EMTE Könyvtár és Információs Központ tervezéséhez:

A tervezett 3-6000 m² alapterületből a könyvtár céljaira előirányozható

2-4000 m² 3000 hallgató számára biztosít ideális könyvtári teret. A nemzetközi előírások nappali hallgatónként 1 m² alapterületet irányoznak ugyanis elő.

Az EMTE Könyvtár és Információs Központ könyvtári területét célszerű három fő övezetre osztani:

I. Nyilvános övezetek

II. Szolgálati övezetek

III. Egyéb övezetek

Hálózati infrastruktúra:

A hálózati alkalmazások aránya fokozatosan a digitális hang, álló- és mozgókép (multimédia, hypermédia) irányába tolódik el. A szabványos hálózati infrastruktúrák közül az ATM 2-4 éven belül dominánssá válik.

Strukturált kábelezési rendszert (CAT. 5),

ATM-switch aktív hálózati eszközöket és

Optikai gerinchálózatot kell kiépíteni.

A helyi szolgáltató ISDN szolgáltatásaira kell építeni.

Tekintettel arra, hogy a koncepcióhoz költségelemzés nem készült, illetve, hogy a férőhelyek és a kötetszám nincs véglegesítve, a megvalósítás ütemezése nehezen becsülhető. Éppen ezért a könyvtárfejlesztés első lépései a helyszíni lehetőségek és igényeinek feltárása és az egységes rendszer kialakítása.

VII.4.2. Sapientia egyetemi honlap (www.sapientia.ro)

1. A magyar verzió. Adott szinten identikus angol és román nyelvű verzió.

2. Belső keresési lehetőség.

3. Frémes szerkezet (lásd. **www.christeies.com** alsó és felső navigációs frémeit)

Szintek	oldalszám	3 Nyelvű verzió	oldalszám összesen	Feltöltő felület	Észrevételek	
I.	II.	III.				
1. Az egyetemről	1.1 története	-	1	igen	18	-
	1.2 khárta	-	1	igen		
	1.3 szerkezet-	-	1	igen		
	1.4 HÖK	-	1	igen		
	1.5 (...)	-	1	igen		
	1.6 (...)	-	1	igen		
	1.7 képek (+ képaláírások)	-	1	igen	3	-
2. Az alapítványról	2.1 kuratóriumi tagok	9 kép és életrajz	9	igen	?	

	2.2 alapszabályzat	-	1	igen	1	igen
	2.3 nyilatkozatok	-	1	igen		
	2.4 támogatók	-	1	igen	3	igen
	2.5 (sajtó figyelő	-	1			
	2.6 (...)	-	1			
3. Központok, karok	3.1 Partiumi Keresztény Egyetem Nagyváradi adminisztráció	-	-		általános	igen
	karok, szakok	-				
	órarend	-				
	kurzusok, segédanyagok	-	-			
	3.2 Csíkszeredai Központ			általános adminisztráció		
				karok, szakok		
				órarend		
				kurzusok, segédanyagok		
	3.3 Marosvásárhelyi Központ			általános adminisztráció		
				karok, szakok		
				órarend		
				kurzusok, segédanyagok		
	3.4 Kolozsvári Központ			általános adminisztráció		
				karok, szakok		
				órarend		
				kurzusok, segédanyagok		
	3.5 Kutatói programok intézete			általános képzési programok		
				vendégtanári programok		
				jogász szakkollégium		
				tutorális programok		
				közgazdász szakkollégium		
				adminisztráció		
				órarend		
				kurzusok, segédanyagok		
				vendégoldalak		
				eseménynaptár		
4. Pályázatok, akadémiai programok	4.1 pályázati kiírások és űrlapok					
	4.2 nyertes pályamunkák			címek, felsorolás beklíkkelés után jönnek		
5. Felvételi tájékoztató	5.1 szakok szerinti lebontás					
6. Tanáraink	6.1 képes standard, később személte szabható oldalak					
7. Diákjaink	7.1 egyelőre egy kis szöveg, később az adminisztrátor által HTML-ben feltöltendő					
8. Szenátus, rektorátus, titkárságok	8.1 szenátus					
	8.2 rektorátus					
	8.3 titkárság					
9. Órarend	linkek a 3.x oldalaira					
10. Erdélyi Adatbázis (kiemelten kezelendő)	10.1 linktár (oktatás, tudományos élet, intézményrendszerek, civil társadalom, Románia, Magyarország, Erdély, erdélyi települések, könyvtárak, sajtó)					
	10.2 bibliográfiák					

- 10.3 címtárak
 10.4 helynévtárak
 10.5 kronológiák
 10.6 térképek
 10.7 statisztikák
 10.8 kutatási jelentések kihangsúlyozva
11. Virtuális egyetem az adminisztrátor által kezelt szoftver-oldal jelszó, NetMeeting (Win98 vagy letölthető)
12. Kiadványok 12.1 egyelőre egy kis szöveg, később az adminisztrátor által HTML-ben feltöltendő
13. Nemzetközi kapcsolatok -
14. Egyetemi chat

VII. 5. Sajátos képzési programok

VII. 5. 1. Idegen nyelv oktatás

A romániai magyar egyetemisták körében a világnyelvek ismerete elmarad a román és a magyarországi kortársaikhoz képest. Ezt sürgősen és radikálisan pótolni szükséges. A jelenlegi egyetemi követelményeken (egy egyetemi nyelvvizsga) túl kell nézni. A képzést az egyetem az adott nyelvi tanszék vagy nyelvi lektorátusa oldhatja meg. De ezzel párhuzamosan szerződészerűen intenzív nyelvtanfolyamok beindítása szükséges a következő csoportok részére: 1. a szakkollégiumi programok résztvevői, 2. az EMTE hallgatói, 3. magyar oktatók, 4. magyar egyetemi hallgatók.

A programban alapvetően lehetne elfogadni a következőket: 1. A résztvevőknek egy bizonyos önrésszel hozzá kell járulni a kurzus finanszírozásához. 2. A kurzusoknak nemzetközileg is elismert nyelvvizsgával kell végződnie a különböző szinteken. 3. Lehetőség szerint kis csoportos (max. 8-10 fő) és intenzív (min. heti 3x2 óra) kurzusokra van szükség.

VII.5.2. Számítógép használói képzés

Alapvetően lehetne elfogadni, hogy a felsőoktatásban résztvevő magyar fiatalok hozzájuthassanak az alapvető számítógép-használói ismeretekhez. Ennek kulcsa, hogy az EU normáknak megfelelő vizsgalehetőségekhez juthassanak. A tömeges képzési programot az EMTE informatikai központjának és tanszékének kellene kidolgoznia.

VII.5.3. Az EMTE közös tantárgyai

Az EMTE minden hallgatója számára kötelező és kötelezően választható tantárgyat kell a programba beiktatni. Az akkreditáció miatt célszerű nem a tanrendbe, hanem mint a diploma kiadásának feltételét meghatározni a kurzus ill. a vizsga (credit) megszerzésének követelményét.

A jelenlegi helyzetben közös kötelező tantárgynak a magyar nyelvápolást javasoljuk, amelynek programját az Anyanyelvápolók Romániai Szövetsége dolgozhatja ki. Kötelezően választható tantárgyak közül megfontolásra javasoljuk: 1. retorika, 2. esszéírás, 3. magyar művelődéstörténet, 4. a romániai magyarság története.

VII.5.4. Felvételi előkészítő tanfolyamok

Az EMTE 2002. évi programjában szükséges kidolgozni az adott tantárgyakból felvételi előkészítő tanfolyamokat. Ma az erdélyi középiskolások jelentős része a felvételi előtt magántanároknál külön órákat vesz. Azzal, ha az EMTE széles körű felvételi előkészítő tanfolyamokat szervezne, jól felkészült középiskolai tanárok bevonásával, több helyszínen, a diákok rekrutációja is hatékonyan folyhatna. Ezen túl ez az egész magyar továbbtanulói potenciált (és esélyegyenlőséget) jelentősen javíthatná.